

Anglický pravopis

V předcházející kapitole jsme si uvedli, že anglický pravopis se nezměnil po mnoho století, i když ve výslovnosti došlo k posunům velkým. Smyslem pravopisu není zachycovat přesně výslovnost, ovšem velká vzdálenost mezi ním a výslovností má některé nevýhody (podrobněji viz kapitolu o reformě anglického pravopisu). Jako příklad můžeme uvést to, jak se učí číst naše a anglické děti. Naši prvňáčci dokážou přečíst neznámá slova během několika měsíců. Nejdříve se naučí číst otevřené slabiky (slabiky zakončené samohláskou) - *máma, má*, potom slabiky zavřené (zakončené souhláskou) - *pes, jel*. Naproti tomu se anglické děti učí číst několik let, protože se musí učit číst další a další nová, neznámá slova. Jedna z metod (anglické školy si samy volí vyučovací metody a učebnice), podle níž se čtení vyučuje, usnadňuje první fáze čtení tím, že se soustřeďuje na tu část slovní zásoby, v níž jsou zřejmé jisté pravidelnosti: rozlišuje se dlouhá a krátká výslovnost samohlásek. V otevřené a přízvučné první slabice dvojslabičného slova nebo v otevřené slabice jednoslabičného slova bývá výslovnost dlouhá, v zavřené slabice výslovnost krátká.

i/y	čteme	[ai]	ve slově	<i>life, my</i>	a	[i]	ve slově	<i>lift</i>
e	"	[í]	"	<i>meter, me</i>	"	[e]	"	<i>met</i>
a	"	[ei]	"	<i>make</i>	"	[æ]	"	<i>mad</i>
	nebo	[á]	"	<i>rather</i>				

o čteme [əu] ve slově *rose, no* a [o] ve slově *rod*
u(e) " [ú] " *nude, true* [a] " *run*

Proti těmto „pravidelným“ výslovnostem stojí bohužel řada slov, v nichž za stejných podmínek je výslovnost jiná. Jde přitom o slova velmi běžná.

i	čteme	[i]	ve slově	<i>live 'žít'</i>
e	"	[e]	"	<i>very</i>
a	"	[æ]	"	<i>have</i>
o	"	[o]	"	<i>gone</i>
u	"	[a]	"	<i>study</i>

Za „pravidelné“ bychom mohli považovat vyznačování dlouhé výslovnosti v zavřených slabikách: je signalizována skupinami dvou samohlásek: *ea - break* [breik], *ee - creep* [kríp], *oa - goal* [gəul], *oo - cool* [kúl], nebo skupinami souhlásek: *gh - right* [rait], *Hugh* [hjú], *rm - harm* [hám], *lm - calm* [kám]. I v těchto případech však najdeme výjimky: *ea - dead* [ded], *ee - breeches* [bričiz], *oo - book* [buk], *blood* [blad].

Nemůžeme tedy říci, že by v angličtině byl způsob čtení písmen či skupin písmen jednoznačný, a opačně nemůžeme říci, že by v angličtině jedné hláске odpovídalo jedno písmeno či skupina písmen. Složitost vztahů můžeme ilustrovat dvěma příklady:

ea se vyslovuje osmi různými způsoby:

clean [klín], *head* [hed], *great* [greit], *theatre* [θiətə],
wear [weə], *learn* [lán], *heart* [hát], *guinea* [gini],

[ó] se píše jedenácti různými způsoby:

a - water, *al - talk*, *au - autumn*, *ough - taught*,
aw - saw, *awe - awe*, *o - bore*, *oa - broad*, *oo - floor*,
ou - pour, *ough - bought*

Podobné vztahy najdeme i u celých slov:

lead čteme [líd] ve významu 'vést' a [led] ve významu 'olovo'
read " [ríd] " 'číst' a [red] " 'četl'

[breik] píšeme *break* 'zlomit' nebo *brake* 'brzda'
[rait] " *right* 'správný; nárok' " *rite* 'rituál',
Wright jako vlastní jméno nebo *wright*
ve složeninách, např. *playwright* 'dramatik'

Výslovnost shora uvedených slov *taught*, *bought*, *right* bychom mohli také popsat tak, že se v nich vyskytuje nevyslovovaná skupina souhláskových písmen gh. Nevyslovované souhlásky najdeme v řadě dalších anglických slov (u slov uvedených v závorce dochází k vynechávání souhlásek jen někdy, např. v rychlé řeči nebo jen v některých částech anglicky mluvícího světa): b: *climb*, *debt*; c: *muscle*, *Connecticut* [kə'netikət]; d: *sandwich*, *Wednesday*, (*and*); g: *foreign*, *gnome*; h: *honour*, *vehicle*, (*wheel*, *he*, *have*); k: *knee*; l: *salmon*, *could*; n: *autumn*; p: *pneumatic*, *psychology*, *cupboard*; s: *island*, *Grosvenor*, t: *listen*, *Christmas*, *ballet*, (*postman*, *often*); w: *wrap*, *two*, *answer*, x: *prix*.

Uvedené ukázky nás snad dostatečně přesvědčují o tom, že v angličtině nemůžeme operovat se vztahy mezi písmeny a hláskami nebo mezi psanými a vyslovovanými slabikami. Slova musíme brát jako celek, u každého nového slova se naučit výslovnosti a nespoléhat na analogii.

Ve srovnání s češtinou má anglický pravopis jednu výhodu: tvar slova se ve větě nemění. V češtině závisí psaní i a y na vztazích mezi členy věty, i když vyslovujeme všude [i]: *muži šli*, *ženy šly*. Anglický pravopis se dále liší od českého tím, že

pracuje pouze s 26 písmeny, kdežto český s 38 písmeny (na psacím stroji vystačí angličtina s třemi řádky).